

Resultaten Preventief Fouilleren

Periode 1 mei 2012 – 1 november 2012

Resultaten preventief fouilleren 1 mei 2012 – 1 november 2012

1. Inleiding

In de periode mei 2012 tot november 2012 heeft de burgemeester op advies van de politie en met instemming van het Openbaar Ministerie het gebied Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Deze aanwijzing maakt onderdeel uit van het pakket aan extra maatregelen om de overlast te bestrijden en de veiligheid te vergroten in de Breedstraatbuurt en omgeving.

Een veiligheidsrisicogebied is een gebied met een hoog risico op geweldsdelicten en dreigingen met (vuur)wapens. Op onderstaande kaart staat de begrenzing van het veiligheidsrisicogebied. Deze formele aanwijzing geeft de Officier van Justitie de mogelijkheid een last af te geven aan de politie tot een preventief fouilleren actie.

Het gebied begrensd door en inclusief de Wittevrouwenstraat, Voorstraat, Jansveld, Lange Jansstraat, Potterstraat, Oudegracht, Zandbrug, Oudegracht, Weerdsingel Oostzijde met inbegrip van de Vaaltbrug (gelegen ter hoogte van het Hooghiemstraplein), Wolvenstraat, Wolvenplein, Wittevrouwenkade, Lucasbolwerk met inbegrip van het plantsoen, Kloksteeg, Wittevrouwenstraat.

1.1 Leeswijzer

De rapportage start met de doelstelling en de uitvoering van preventief fouilleren. Vervolgens worden de resultaten en effecten beschreven. De rapportage eindigt met een conclusie en advies over preventief fouilleren in de Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde.

2. Doelstelling

2.1 Primaire doelstelling

Primaire doelstelling van het preventief fouilleren in het veiligheidsrisicogebied is het wapenbezit en – gebruik te bestrijden.

2.2 Secundair doel

Daarnaast zullen de acties een belangrijke bijdrage leveren aan het totaalpakket aan maatregelen ten aanzien van de aanpak van (drugsgelateerde) overlast in het veiligheidsrisicogebied en daarmee het behalen van de algemene doelstellingen, te weten:

- Het in positieve zin beïnvloeden van onveiligheidsgevoelens van bewoners en passanten.
- Het tegengaan van illegaal (vuur)wapenbezit.
- Het opsporen van (vuur)wapens.
- Het opsporen van vuurwapencriminaliteit en ander wapengeweld.
- Het voorkomen van verstoring van de openbare orde.
- Het terugdringen van drugsgelateerde overlast.

3. Uitvoering

In de periode 1 mei 2012 tot 1 november 2012 hebben er in het gebied zes preventief fouilleeracties plaatsgevonden.

De eerste actie was groot van opzet qua personele inzet in verband met de zichtbaarheid in de buurt en de preventieve werking die ervan uitgaat. Om de actie bij een breed publiek bekend te maken was de pers uitgenodigd om bij deze actie aanwezig te zijn. De overige acties zijn kleiner van opzet geweest. Uit eerdere evaluaties was al gebleken dat een bescheiden inzet van personeel afdoende kan zijn voor de uitvoering van reguliere fouilleringacties. Bij enkele acties is ook gebruik gemaakt van de reguliere personeelsinzet, zoals het horecateam en de incidentafhandeling. Bij de actie van 20 september heeft de NCRV toestemming gekregen om mee te gaan met een actie en te filmen. Zij maakte een programma “Altijd wat” over preventief fouilleren in o.a. Utrecht, Amsterdam en Rotterdam.

Ervaringen die worden opgedaan bij de acties zijn meegenomen bij een volgende actie. Na iedere actie zijn verbeterpunten in kaart gebracht tijdens een debriefing.

3.1 Voorbereiding

Voordat een actie preventief fouilleren plaats kan vinden, dient er een last te worden afgegeven door de Officier van Justitie. Er is voor gekozen om het proces van het afgeven van de last neer te leggen bij twee vaste contactpersonen bij respectievelijk de politie en het Openbaar Ministerie. Dit werkte goed.

Voorafgaand aan een actie preventief fouilleren vond altijd een briefing plaats. Tijdens deze briefings werd een korte toelichting gegeven op de achtergrond (wettelijke basis) van het preventief fouilleren. Verder werd benadrukt dat de te controleren burgers geen verdachten zijn en dus niet op die manier mogen worden benaderd en dat de acties aselectief dienen plaats te vinden. Daarnaast werd de locatie getoond en de strategie die tijdens de actie gehanteerd zou gaan worden.

3.2 Toegepaste methodiek

Tijdens de acties is gekozen voor de volgende twee controlemethodieken:

1. Dynamische voertuigcontrole
Bij deze methode worden door collega's op de motor die in het gebied rijden, voertuigen naar een vaste controleplaats geleid. Bij de controlepost wordt dan overgegaan tot fouillering van de inzittenden en het doorzoeken van de auto.
2. Gebiedsafsluiting
Bij deze methodiek wordt een bepaald gebied geheel afgezet door politiepersoneel. Een ieder die zich op dat moment in het gebied bevindt, zal worden gefouilleerd. Tevens zal de inhoud van tassen worden bekeken en kunnen voertuigen worden onderzocht indien de bestuurder aanwezig is. Voordeel van het afzetten van een klein gebied is dat de fouilleringactie korter zal duren, waardoor de inbreuk op de persoonlijke vrijheid van de burger kleiner zal zijn, er minder inzet van personeel vereist is en de actie flexibeler van opzet kan zijn (bijvoorbeeld meerdere gebiedsafsluitingen op één avond).

Bij de eerste actie bleek dat het gebied te groot was om iedereen te fouilleren. Hierdoor kwam de opdracht om iedereen te fouilleren in gevaar. Daarom is het gebied verkleind om het instrument zo effectief mogelijk in te zetten. Ook bij de volgende acties is voor een kleiner gebied gekozen. De ervaringen met de dynamische voertuigcontrole (zonder afzettingen van gebieden) waren positief. Het verrassingseffect blijft door deze methode langer stand houden en het aantal aangetroffen voorwerpen is hoger.

3.3 Communicatie

Tijdens de actie legt de politie (en/of een medewerker van Toezicht & Handhaving Openbare ruimte (THOR) gemeente Utrecht) uit wat het doel van de actie is aan mensen die gefouilleerd worden. Nadat de fouillering heeft plaatsgevonden, wordt een folder uitgereikt waarin men meer informatie kan vinden. Daarnaast geeft men ook uitleg aan ondernemers en bewoners uit de buurt. Ook zij ontvangen een folder.

4. Resultaten en effecten

Met betrekking tot de resultaten en effecten van de acties preventief fouilleren, is naar de volgende drie zaken gekeken:

1. de concrete opbrengsten van de acties
2. het incidentenpatroon
3. reacties van burgers

4.1 Opbrengst van de acties

In onderstaande tabel staat voor de verschillende acties weergegeven wat de personele inzet was, de duur van de actie, hoeveel fouilleringen zijn uitgevoerd en wat de resultaten van de acties waren.

	Veiligheidsrisicogebied ¹						Totaal
	Actie 31-5	Actie 1-7	Actie 18-7	Actie 1-8	Actie 20-9	Actie 27-10	
Tijdstip	18.00-21.00	05.30-06.30	20:00-21:00	19:00-22.00	19.00-21.30	23.00-03.00 ²	
Duur (minuten)	180	60	60	180	150	300	930
Inzet aantal politiemensen ³	55	21	13	15	13	20	137
Inzet medewerkers THOR gemeente Utrecht ⁴	19		14	5	6		44
Totaal aantal personen gefouilleerd	239	79	30	125	65	92	630
Totaal aantal auto's gecontroleerd	25			68	42	27	162
Totaal aantal aanhoudingen	3	1	1	0	0	0	5
Voor steekwapens	2 ⁵		1 ⁶				3
Voor bezit drugs	1 ⁷						1
Voor niet voldoen aan bevel/ vordering		1 ⁸					1
Vrijwillige afstand wapens ⁹	4			3	3	3	13
Vrijwillige afstand drugs	1			5			6

In de periode van mei 2012 t/m oktober 2012 hebben er zes preventief fouilleeracties plaatsgevonden. Er zijn 630 personen gefouilleerd. In totaal zijn er door de politie tijdens deze acties 5 aanhoudingen verricht. 3 Maal voor bezit steekwapens, 1 voor de Opiumwet en 1 voor niet voldoen aan bevel of vordering. Daarnaast is er vrijwillig afstand gedaan van 13 (potentiële) wapens die niet onder de WWM vallen en 6 maal is er vrijwillig afstand gedaan van drugs.

¹ Straten waar de acties hebben plaatsgevonden zijn: Breedstraat, De Wijde Begijnestraat, Gietershof, Hardebollenstraat, Hopakker, Loeff Berchmakersstraat, Lucas Bolwerk, Plompstorengracht, Predikherenstraat, Smalle Begijnestraat, Voorstraat, Wittevrouwenkade, Wittevrouwenstraat, Wolvenstraat.

² 03:00 wintertijd

³ Politie-inzet bestaat hoofdzakelijk uit wijkteammedewerkers en opsporing. Bij twee acties aangevuld met medewerkers Levende Have. Bij enkele acties is ook gebruik gemaakt van de reguliere personeelsinzet, zoals het horecateam en de incidentafhandeling. In het algemeen kan gesteld worden dat deze inzet extra inzet is bovenop de reguliere inzet.

⁴ Inzet medewerkers Toezicht & Handhaving Openbare ruimte (THOR) voor ondersteuning bij afzetting en administratie.

⁵ Categorie 1 en 4

⁶ Categorie 1

⁷ Hasjblok 61 gram

⁸ Persoon wilde uit principiële overwegingen niet meewerken. Iom OvJ is besloten tot sepot 01, omdat de fouillering 1 meter buiten het aangewezen gebied (die in de last stond vermeld) plaatsvond.

⁹ Valt niet onder WWM, bv. stanleymes/zakmes

4.2 Het incidentenpatroon

Voor het veiligheidsrisicogebied is allereerst naar de ontwikkeling gekeken van het aantal incidenten in BVH dat (vuur)wapen gerelateerd kan zijn¹⁰. Bij deze incidenten worden niet per se wapens gebruikt, maar ze verschaffen meer inzicht in de context van het gebied. Het gaat dan om berovingen, geweld en drugsgerelateerde incidenten.

Daarnaast is via een automatische zoekslag op trefwoorden inzicht gegeven in de ontwikkeling van (vuur)wapengerelateerde incidenten. Deze incidenten zijn handmatig ingelezen om de aard van de wapenproblematiek in beeld te krijgen.

4.2.1 Incidenten in BVH die (vuur)wapengerelateerd kunnen zijn

In onderstaande tabel is ten aanzien voor het veiligheidsrisicogebied de ontwikkeling van het aantal incidenten dat (vuur)wapengerelateerd kan zijn weergegeven. De Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde was voor de periode van mei 2012 t/m oktober 2012 als veiligheidsrisicogebied aangewezen. Het aantal incidenten in deze periode is afgezet tov dezelfde periode in 2011. Om inzicht te krijgen in waar een daling of toename in zit, is per incident de ontwikkeling weergegeven. Daarnaast zijn de incidenten afgezet tegen de wijk Binnenstad (waar het veiligheidsrisicogebied voor het grootste gedeelte onder valt) en Utrecht stad in zijn geheel.

maatschappelijke klasse BVH	mei tm okt 2011					mei tm okt 2012					Toe- of afname VHR gebied
	VEILIGHEIDSRISICOGEBIED (VHR gebied)	BINNENSTAD	UTRECHT STAD	VHR gebied % VAN BINNENSTAD	VHR gebied % VAN UTRECHT STAD	VEILIGHEIDSRISICOGEBIED (VHR gebied)	BINNENSTAD	UTRECHT STAD	VHR gebied % VAN BINNENSTAD	VHR gebied % VAN UTRECHT STAD	
EENVOUDIGE MISHANDELING	32	163	616	20%	5%	41	132	553	31%	7%	9
BEDREIGING	15	99	552	15%	3%	22	100	514	22%	4%	7
STRAATROOF	8	36	136	22%	6%	5	32	99	16%	5%	-3
OPENLIJKE GEWELDPLEGING TEGEN PERSONEN	19	50	116	38%	16%	4	32	84	13%	5%	-15
ZWARE MISHANDELING	3	23	91	13%	3%	3	17	70	18%	4%	0
(POGING) DOODSLAG/MOORD	2	5	44	40%	5%	4	10	42	40%	10%	2
OPENLIJKE GEWELDPLEGING TEGEN GOEDEREN	2	7	27	29%	7%	1	8	20	13%	5%	-1
ZAKKENROLLERIJ/TASSENROLLERIJ MET GEWELD	1	4	6	25%	17%		2	5	0%	0%	-1
STEEKPARTIJ (ZONDER GEVOLGEN)	1	1	1	100%	100%	2	1	4	200%	50%	1
OVERVAL IN WONING			5		0%			7		0%	0
OVERVAL OP OVERIGE OBJECTEN		2	15	0%	0%		1	6		0%	0
OVERVAL OP GELD- EN WAARDETRANSPORT											0
SCHIETPARTIJ (ZONDER GEVOLGEN)			1		0%			2			0

¹⁰ De bevroegde maatschappelijke klassen zijn afgeleid van de incidentcodes BPS, die in 2002 zijn bevroegd bij de inventarisatie van de veiligheidsrisicogebieden:

"241 overval (gewapende), 242 beroving/tasjesroof, 301 geweld zonder letsel zonder wapen, 302 geweld z.l. met wapen, 303 geweld z.l. met vuurwapen, 311 geweld met letsel zonder wapen, 312 geweld m.l. met wapen, 313 geweld m.l. met vuurwapen, 321 geweld dodelijk zonder wapen, 322 geweld dodelijk met wapen, 323 geweld dodelijk met vuurwapen, 325 openlijk geweld tegen personen, 326 openlijk geweld tegen goederen, 361 explosief/munitie, 383 aantreffen wapen, 384 softdrugs, 385 harddrugs, 387 wapenhandel, 862 controle drugs, 863 controle vuurwapens"

maatschappelijke klasse BVH	mei tm okt 2011					mei tm okt 2012					Toe-of afname VHR gebied
	VEILIGHEIDSRISICOGEBIED (VHR gebied)	BINNENSTAD	UTRECHT STAD	VHR gebied % VAN BINNENSTAD	VHR gebied % VAN UTRECHT STAD	VEILIGHEIDSRISICOGEBIED (VHR gebied)	BINNENSTAD	UTRECHT STAD	VHR gebied % VAN BINNENSTAD	VHR gebied % VAN UTRECHT STAD	
OVERLAST IVM DRUGS	171	232	368	74%	46%	99	201	402	49%	25%	-72
HANDEL E.D. HARD-DRUGS (LIJST 1)	9	15	32	60%	28%	5	6	44	83%	11%	-4
BEZIT HARD-DRUGS (LIJST 1)	2	23	41	9%	5%	3	32	51	9%	6%	1
AANTREFFEN DRUGS (GEEN VERDACHTE)	3	15	31	20%	10%		12	36	0%	0%	-3
BEZIT SOFTDRUGS (LIJST 2)	4	16	36	25%	11%	7	21	39	33%	18%	3
OVERIGE DRUGSDELICTEN	1	4	20	25%	5%	3	5	27	60%	11%	2
CONTROLE DRANK EN HORECA	1	1	14	100%	7%		4	14	0%	0%	-1
HANDEL E.D. SOFTDRUGS (LIJST 2)	1	2	18	50%	6%	1	2	10	50%	10%	0
VERVAARDIGEN SOFTDRUGS (LIJST 2)		4	74	0%	0%		2	80			0
CONTROLE OPIUMWET			4		0%	1					1
VERVAARDIGEN HARD-DRUGS (LIJST 1)											0
BEZIT OVERIGE WAPENS	3	9	41	33%	7%	12	29	57	41%	21%	9
BEZIT VUURWAPENS	2	6	31	33%	6%		4	24	0%	0%	-2
CONTROLE WAPENWETGEVING		3	96	0%	0%	3	10	175	30%	2%	3
HANDEL VUURWAPENS			1		0%						0
HANDEL OVERIGE WAPENS			1		0%			1			0
TOTAAL	280	720	2418	39%	12%	216	663	2366	33%	9%	-64

In het veiligheidsrisicogebied staan in de periode van mei t/m oktober 2012 in totaal 216 incidenten geregistreerd die binnen deze analyse vallen. In dezelfde periode vorig jaar waren er 280 incidenten geregistreerd. Dit is een afname van 64 incidenten. Het aandeel van de incidenten in de Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde in Utrecht stad is gedaald naar 9% in 2012; dit was in 2011 nog 12%.

Geweldsincidenten

Sinds mei 2012 t/m oktober 2012 zijn in het veiligheidsrisicogebied 44 (eenvoudige en zware) mishandelingen, 5 straatroven/zakkenrollerij met geweld, 22 bedreigingen, 4 openlijk geweldszaken tegen personen, 4 pogingen moord/doodslag en 2 steekpartijen (zonder gevolgen) geregistreerd in BVH.

De mishandelingen zijn het meest gestegen (+9 incidenten) tov dezelfde periode in 2011. Ook het aantal bedreigingen is gestegen met 7 incidenten. Daarentegen is het aantal openlijke geweldplegingen tegen personen het meest gedaald; 15 incidenten minder tov het jaar ervoor.

Drugsgelateerde incidenten

Het veiligheidsrisicogebied staat bekend om de problemen met drugs. In BVH staan dit jaar in de periode van mei t/m oktober 119 mutaties die te maken hebben met drugs, waarvan een gedeelte ook controle van drugs is¹¹. Het aantal drugsincidenten is afgenomen. In 2011 vonden in de periode van mei t/m oktober bijna de helft (46 procent) van de incidenten 'overlast ivm drugs' in Utrecht stad plaats in de Breedstraatbuurt. Dit aandeel is in dit jaar gezakt naar 25%.

¹¹ De maatschappelijke klasse 'overlast drugs' werd in 2011 ook gebruikt om de controles van drugs vast te leggen in BVH. Een gedeelte van de overlastmeldingen ivm drugs, zijn controles.

4.2.2 Wapenincidenten

Aangezien in BVH niet direct zichtbaar is of er een wapen betrokken is bij een incident, is via het programma 'Blueview' naar trefwoorden gezocht in registraties in het veiligheidsrisicogebied. Het programma heeft gezocht in BVH naar trefwoorden die een relatie hebben met wapen¹². Om vast te stellen of er daadwerkelijk sprake is van een wapenincident zijn deze registraties ingelezen. Deze handmatige check is gebaseerd op het onderzoek "Wapenincidenten en preventief fouilleren, Amsterdam 2009" waarbij gebruik is gemaakt van een checklist. In bijlage 1 staat de checklist die bij deze analyse is gebruikt.

Aangezien het veiligheidsrisicogebied voor de periode van mei 2012 t/m oktober 2012 is aangewezen, is het aantal wapenincidenten in deze periode afgezet tov dezelfde periode in 2011.

Wapenincidenten mei t/m oktober 2011

Er zijn 18 wapenincidenten. Ook is er een paar keer een melding gedaan dat er een wapen in het gebied aanwezig zou zijn, maar ter plaatse is dit niet aangetroffen. Deze meldingen zijn niet meegeteld als wapenincident. Daarnaast heeft de politie 1 maal een vuurwapen moeten trekken in dit gebied, omdat er vrees was dat de verdachten een wapen had. Een getuige had gezien dat er iemand was met een wapen.

Bij 15 van de 18 wapenincidenten betrof het een steekwapen. 1 Maal was er sprake van een (schijn)vuurwapen, 1 maal slag/stootwapen en 1 maal knip/breekvoorwerp.

In 8 gevallen werd er bedreigd met het wapen, 6 maal was er sprake van bezit, 3 keer is er gestoken en eenmaal is een wapen gevonden. Bij 4 incidenten had het slachtoffer letsel. De politie heeft bij 10 incidenten het wapen in beslag genomen. Bij geen enkel incident was er sprake van huiselijk geweld.

Wapenincidenten mei t/m oktober 2012

Ook in 2012 zijn er 18 wapenincidenten¹³ geweest in het gebied. 1 Maal was er sprake van pepperspray en de overige gevallen betrof het een steekwapen.

In 6 gevallen werd er bedreigd met het wapen, 10 maal was er sprake van bezit, 1 maal is er met pepperspray gespoten en eenmaal is een wapen gevonden. Bij 1 incident had het slachtoffer letsel. De politie heeft bij 11 incidenten het wapen in beslag genomen. Er was bij geen enkel incident sprake van huiselijk geweld.

4.3 Reacties publiek

De reacties van het publiek dat geconfronteerd wordt met acties preventief fouilleren, kan ook gezien worden als indicator of de acties als succesvol kunnen worden beschouwd. Politie en gemeente hebben geen klachten ontvangen. Tijdens de acties hebben administratief ondersteuners en/of medewerkers toezicht en handhaving openbare ruimte (THOR) diverse buurtbewoners, ondernemers en gefouilleerde personen gevraagd naar hun reactie op de actie. De reacties waren overwegend gelaten en begripvol. Tijdens de debriefing zijn de reacties van het publiek besproken en gebundeld aan de hand van onderstaande vijf vragen.

1. Werkte het publiek goed mee?

Over het algemeen werkte het publiek goed mee. De meeste buurtbewoners en ondernemers reageerden positief. Een enkeling was negatief, maar werkte onder protest wel mee. Uitleg over de actie gaf meer begrip bij passanten. Eenmaal werd er uit principiële overwegingen geweigerd aan de actie mee te werken. Deze persoon is aangehouden in verband met het niet voldoen aan bevel of vordering.

2. Is men bekend met preventief fouilleren? Was men op de hoogte van dergelijke acties?

Veel buurtbewoners waren voldoende geïnformeerd over een dergelijke actie door de buurtflits. Passanten waren over het algemeen niet op de hoogte van de actie. Tijdens de actie werd er uitleg gegeven aan burgers over het doel van de actie. Ook werden folders uitgereikt waarin informatie over de actie stond. Hierdoor nam het begrip voor de actie toe.

3. Zijn er klachten over schending van de privacy?

¹² Trefwoorden: alarmpistool, vuurwapen, buks, gaspistool, geweer, luchtdrukpistool, luchtdrukwapen, pistool, revolver, taser, stroomstootwapen, boksbeugel, dolk, mes, pepperspray

¹³ Exclusief opbrengsten preventief fouilleren

Incidenteel. Een aantal vond het een schending van de privacy. Men was onder de indruk van de actie.

4. Is men positief over de actie?

Er waren overwegend positieve reacties. Zeker de buurtbewoners en de ondernemers waardeerden de actie, gezien de problematiek in de wijk. Wel had men bij de eerste actie vragen over de vorm. De actie was bij de eerste actie te opvallend en kon efficiënter. Enkelen gaven aan dat de politie zich beter kon richten op het dealen in de straat. Passanten waren in algemene zin minder tevreden over de actie dan de bewoners. Ze vonden het vervelend om eruit te worden gepikt en hadden weinig tijd.

5. Wordt de aanwezigheid van de politie op prijs gesteld?

Ja, de meesten stelden dit op prijs. Zeker als de actie werd uitgelegd. Een enkeling vond het machtsvertoon. Omstanders maakten de opmerking: "Dit mag wat kosten, daar gaan onze belastingcenten". "Is er niets anders te doen". Zij waren in de minderheid.

5. Conclusies en advies preventief fouilleren

5.1 Wapenbezit en wapengebruik

Primaire doelstelling van het preventief fouilleren in het veiligheidsrisicogebied is het wapenbezit en –gebruik terug te dringen. Kijkend naar de wapenincidenten dan is het aantal wapenincidenten in de periode mei 2012 t/m oktober 2012 met 18 incidenten gelijk gebleven ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Het aantal wapenincidenten is dus niet afgenomen. De ernst van de incidenten lijkt wel te zijn afgenomen; er is dit jaar minder vaak gedreigd met wapens en er zijn minder slachtoffers met letsel. Er is niet gemeten in welke mate preventief fouilleren hieraan een bijdrage heeft geleverd. Als er gekeken wordt naar het aantal wapens dat tijdens de acties in beslag is genomen, dan zijn er twee wapens van categorie 1 en één wapen van categorie 2 in beslag genomen. Daarnaast is er vrijwillig afstand gedaan van 13 wapens. Het is lastig om deze opbrengst te interpreteren. De een zal dit een relatief laag aantal vinden en concluderen dat het meevalt met het aantal wapens in het veiligheidsrisicogebied. Er zou ook geconstateerd kunnen worden dat de preventieve werking van de acties goed gewerkt hebben. Het kan ook betekenen dat door de wijze waarop de politie haar acties uitvoert de kans op het aantreffen van een wapen wordt verkleind.

5.2 Bijdrage totaalpakket maatregelen

Het secundaire doel was dat de acties een belangrijke bijdrage zouden leveren aan het totaalpakket aan maatregelen dat getroffen is om de (drugsgelateerde) overlast te bestrijden en de veiligheid te vergroten in de Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde. Kijkend naar de gewelds- en drugsincidenten is vooral het aantal drugsincidenten afgenomen. In de periode van mei 2012 t/m oktober 2012 vond 25% van de incidenten 'overlast ivm drugs' in Utrecht plaats in het veiligheidsrisicogebied. Een jaar hiervoor lag dit aandeel nog op 46%. Het is lastig om uitspraken te doen wat het effect is van het instrument 'preventief fouilleren' op het incidentenpatroon. Het is één van de maatregelen die is ingezet. Andere maatregelen die afgelopen periode zijn bv. het intensiveren van het zichtbare toezicht door de politie en gemeente, actieve hulpverlening in het gebied en het prioriteren van meldingen van drugsoverlast. Het onderzoeksbureau Berenschot onderzoekt welke maatregelen volgens professionals in de buurt effectief zijn en welke niet.

Tot slot waren de reacties van het publiek overwegend gelaten en begripvol. De reacties waren overwegend positief. Zeker de buurtbewoners en de ondernemers waardeerden de acties, gezien de problematiek in de wijk. Passanten waren in algemene zin minder tevreden over de actie dan de bewoners. De verwachting is dat de acties bijdragen aan de gevoelens van veiligheid, maar dit wordt niet gemeten.

5.3 Conclusie en advies

Het advies van de politie is om op dit moment niet verder te gaan met preventief fouilleren en adviseert om de Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde niet opnieuw aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied. Hoewel de reacties van de buurtbewoners en de ondernemers overwegend positief zijn, vindt de politie dat de benodigde politiecapaciteit niet in verhouding staat tot de effecten cq opbrengsten van de acties preventief fouilleren.

Een voorwaarde is dat de toepassing aselekt dient te gebeuren. Met andere woorden: het is niet toegestaan om één bepaalde groep - qua achtergronden van mogelijke daders - aan de controle te onderwerpen. In Rotterdam loopt momenteel een pilot met selectief fouilleren om gericht en informatiegestuurd te kunnen fouilleren¹⁴. Het gebruik van wettelijk geoorloofde, non-discriminatoire selectiecriteria, kan bijdragen aan een praktijk van efficiënter en effectiever preventief fouilleren. Bepaalde groepen van mensen behoeven dan niet preventief gefouilleerd te worden. De noodzakelijke (rand)voorwaarden voor informatiegestuurd preventief fouilleren worden in deze pilot bepaald en geborgd in een nog te ontwikkelen toetsingskader.

De politie vindt dat de huidige methodiek van preventief fouilleren, namelijk 'zonder aanzien des persoon', effectiever kan worden uitgevoerd in de Breedstraatbuurt/Bemuurde Weerd Oostzijde door meer informatiegestuurd en gericht te fouilleren. Het advies van de politie is om de resultaten van de pilot uit Rotterdam af te wachten om te beoordelen of dit een effectievere methode is om het wapenbezit en –gebruik te bestrijden. Als uit de Rotterdamse pilot blijkt dat je het instrument op een slimmere manier kunt inzetten, geeft dit reden om het middel opnieuw te overwegen.

¹⁴ Bron: brief aan de leden van de gemeenteraad Rotterdam. Kenmerk 958514. Betreft preventief fouilleren. Link: [brief preventief fouilleren](#)

Bijlage 1: Checklist handmatige check¹⁵

Onderwerp	Antwoordcategorieën
1. Betreft het inderdaad een wapenincident?	1 = ja 2 = nee 3 = twijfel, nog te bespreken met 2 ^e analist
2a. Type wapen: hoofdcategorie Het typeren van het type wapen vindt plaats op incidentniveau en niet op wapenniveau. Kortom: wanneer meerdere wapens betrokken zijn, telt in dit overzicht het 'zwaarste' type wapen.	1 = (schijn)vuurwapen 2 = steekwapen 3 = slag/stootwapen 4 = knip-/breekvoorwerp 5 = chemische/medische middelen & vergif 6 = steen/katapult 7 = overig _ intypen welk wapen het betreft
3a. Dag incident	1 = maandag 2 = dinsdag 3 = woensdag 4 = donderdag 5 = vrijdag 6 = zaterdag 7 = zondag
3b. Tijdstip incident	--:--
3c. Datum	dd-mm-jj
4. Type wapen'gebruik'	1 = dreigen, wapen fysiek aanwezig 2 = schieten 3 = steken 4 = slaan 5 = bezit 6 = spuiten 7 = afsteken vuurwerk 8 = gooien 9 = vinden (bijv. in de bosjes door derden)
5a. Inbeslagname wapen	1 = ja 2 = nee
5b. Omstandigheden wapenbeslag (5a=1)	1 = op heterdaad (nav incident) 2 = huiszoeking of doorzoeking auto (nav tip) 3 = doorzoeking in ander kader (bijv. weetteelt) 4 = eigen waarneming
6a. Slachtofferschap	Aantal slachtoffers 100= geen personen maar objecten
6b. Fysiek letsel licht letsel = letsel dat ter plaatse behandeld kon worden (blauwe plekken, schaafwonden). Zwaar letsel = letsel waarvoor professionele medische hulp moet worden ingeschakeld, ambulant of poliklinisch. Zeer ernstig letsel = letsel waarbij ziekenhuisopname noodzakelijk bleek. Het typeren van het veroorzaakt letsel vindt plaats op incidentniveau en niet op persoonsniveau. Kortom: wanneer meer slachtoffers betrokken zijn, telt in dit overzicht het zwaarste veroorzaakte letsel onder de slachtoffers.	1 = geen 2 = licht 3 = zwaar 4 = zeer ernstig letsel 5 = dodelijk

¹⁵ Deze checklist is gebaseerd op de "checklist handmatige check" uit het onderzoek "Wapenincidenten en preventief fouilleren, Amsterdam 2009 (IVA beleidsonderzoek en advies)".

7. Huiselijk geweld Huiselijk geweld wordt gedefinieerd als 'geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer gepleegd is'. Die huiselijke kring bestaat uit (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Bij deze definitie staat de relatie tussen de dader en het slachtoffer centraal en niet de locatie van het gepleegde delict. Huiselijk geweld is dus niet enkel 'geweld in een huis', maar omvat ook die delicten waarbij (ex-)partners, gezinsleden en familieleden elkaar buitenshuis geweld aandoen: straat, café, tuin.	1 = incident betreft huiselijk geweld 2 = geen huiselijk geweld
---	--